

DOKUMENTACJA BADAŃ KONSERWATORSKICH ELEWACJI DAWNEGO ZESPOŁU KLASZTORU DOMINIKAŃSKIEGO W NYSIE

Autor dokumentacji

badań stratygraficznych

mgr RENATA SZELWACH

DYPLOMOWANY KONSERWATOR
DZIEL SZTUKI

Szelwach
mgr Renata Szelwach

NYSA, 24 wrzesień 2021 r.

Za zgodność z oryginałem

Opalka
arch. PIOTR OPALKA

PRZEDSIONEK

1. Opis ogólny (opis na podst. białej karty obiektu)

Klasztor dominikanów został wzniesiony na przedmieściu Radoszyn w latach 1784-1788. Wbudowano wtedy obecne skrzydło północno-wschodnie i południowo-wschodnie. Klasztor wzniesiono przy kościele św. Dominika. Inicjatorem budowy był wrocławski biskup Filip Gotard Schawfgotsch. W 1810 r. w wyniku sekularyzacji dominikanie zmuszeni zostali do opuszczenia budynków. W 1830 r. obiekt przebudowano i rozbudowano w stylu późnoklasycystycznym o skrzydło północno-zachodnie. Obiekt znacząco zatracił pierwotne barokowe cechy stylowe. Klasztor zaadaptowano wówczas w szpital. Funkcje te pełnił do 1945 r. Po wojnie obiekt zaadaptowano na koszarzy wojskowe, a od 1961 r. obiekt był siedzibą Liceum Medycznego w Nysie wraz ze szkolnym internatem. Obecnie dawny klasztor jest siedzibą Collegium Medium Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie. Obiekt wpisany do rejestru zabytków województwa opolskiego nr 2397/2000 na mocy decyzji z dn. 22 lutego 2000 r.).

Obiekt składa się z dwóch skrzydeł w kształcie litery „L”. Główne skrzydło równoległe do kościoła św. Dominika. Elewacja frontowa zwrócona równoległe do ul. Ujejskiego.

Elewacja frontowa południowo-zachodnia

Elewacja frontowa południowo-zachodnia 19-osiowa. Nad wejściem głównym do ok. 2000 r. znajdowała się inskrypcja z datą „1830”. Skrzydło południowo-wschodnie 12-osiowe. Elewacja południowo-zachodnia na wysokim cokole kamiennym. Elewacja płaska, pokryta boniowaniem w tynku, artykułowana horyzontalnie podwójnym gzymsem: kordonowym i podokiennym. Jednolity, monotony rytm przerywa nieznacznie zryzalitowanie osi 9, 10 i 11-ej oraz spięcie narożników lizenami. W osi środkowej ryzalitu prostokątny otwór wejściowy z naświetlem, ujęty profilowanym obramieniem uszatym. Nad nim odcinek gzymsu. Ponad nim, połu między gzymsami data 1830. Wszystkie otwory okienne ujęte

profilowanymi opaskami uszатыmi ze spoczywającymi bezpośrednio na nich odcinkami gzymsu.

Elewacja tylna północno-wschodnia

Elewacja tylna północno-wschodnia 10-osiowa, osie wyznaczone prostokątными otworami okiennymi w profilowanych opaskach. Ściany pokryte boniowaniem w tynku, artykulacja horyzontalna analogiczna do fasady, w osi 6-ej, poprzedzony ciągiem schodów, otwór wejściowy, za osią 10-tą aneks. Elewacja północno-zachodnia, boczna: o różnej ilości osi w każdej kondygnacji; w pierwszej 3-osiowa, w osi środkowej blenda poprzedzona schodami, w drugiej kondygnacji 4-osiowa, w osiach 2, 3 i 4-ej blendy. W szczycie dwa prostokątne otwory okienne. Dekoracja architektoniczna analogiczna do fasady.

Skrzydło południowo-wschodnie

Elewacja południowo-zachodnia, frontowa: o zbliżonym rozwiązaniu architektonicznym i wyrazie plastycznym do elewacji frontowej skrzydła północno-zachodniego. Okna pierwszej kondygnacji w profilowanych opaskach uszатыch, zwieńczone naczółkami w formie uproszczonego belkowania. W drugiej kondygnacji okna nieco niższe, w analogicznych obramieniach, bez naczółków. W osi 20-tej, w przyziemiu otwór wejściowy, w osiach 23 i 28-ej architektoniczne portale z użyciem form analogicznych do obramień okiennych tj. w profilowanej opasce uszatej zwieńczonej odcinkiem gzymsu. W połaci dachu prostokątne lukarny.

Elewacja południowo-wschodnia, boczna: trójosiowa, w 1-ej osi II kondygnacji i w osi środkowej blendy. Artykulacja i dekoracja elewacji analogiczne do fasady skrzydła południowo-wschodniego. Elewacja północno-wschodnia, tylna: 7-osiowa, osie wyznaczone prostokątными otworami okiennymi w profilowanych opaskach. W osi 4-ej prostokątny otwór drzwiowy w profilowanym, granitowym obramieniu uszатыm ze zwornikiem. Ściany pokryte

boniowaniem w tynku, artykulacja horyzontalna gzymsem kordonowym.

Skrzydło północno wschodnie prostopadłe

Elewacja południowo-wschodnia: 8-osiowa. Okno w 1-ej osi przyziemia oraz okna w II-ej kondygnacji nieco niższe od pozostałych. W 2-ej osi przyziemia okno trójdzielne, nad nim, w II-ej kondygnacji okno zdwojone. W osi 6-ej otwór drzwiowy i okno usytuowane na poziomie międzykondygnacyjnym. Za 6-tą osią trójkondygnacyjny, 3-osiowy aneks Elewacja pokryta boniowaniem w tynku, okna ujęte profilowanymi opaskami, W połaci dachu współczesne lukarny. Elewacją północno-zachodnia: 9 -osiowa, w osi 3-ej i 5-ej otwory drzwiowe. Zespół form architektonicznych i dekoracyjnych analogiczny do elewacji południowo-wschodniej.

Obecnie wszystkie elewacje zostały pomalowane w 2003 r. i 2004 r. na kolor biały farbą wapienną. Kolorystykę uzgodniono z OWKZ w Opolu – uzgodnienie z dnia 02 września 2003 r. nr WOSOZ-I-PS-5001-87/03.

Za zgodność z oryginałem

arch. PIOTR OPAŁKA

2. Badania stratygraficzne

Celem ustalenia pierwotnej kolorystyki oraz zasięgu występowania warstw oryginalnych wykonano kilkadziesiąt sond odkrywkowych.

W trakcie prac remontowych w 2003 i 2004 r. roku niemal wszystkie tynki zostały skute. Informację na ten temat uzyskano u inwestora. Fakt ten został potwierdzony w trakcie wykonywania odkrywek w różnych miejscach na elewacjach. W żadnym z miejsc pokrytych boniami nie natrafiono na ślady historycznych tynków. Obrazują to zdjęcia z głębokimi odkrywkami prowadzonymi do cegły. Miejsca wykonania odkrywek z widoczną kolorystyką oryginalnych warstw malarskich ilustrują załączone fotografie.

Jakiegolwiek historyczne warstwy, pod nałożonymi 20 lat temu nowymi tynkami i zacierkami, zlokalizowano jedynie na opaskach i gzymsach oraz, co istotne, na cienkim pasie przestrzeni między nimi (jest to pasek „należący” do ściany a nie opaski). Zapraw na profilach nie skuto zapewne w obawie o ich czasochłonne odtwarzanie oraz być może lepszy stan zachowania niż partie proste - boniowane.

Kolejno, na pierwotnych, bardziej żółtawych niż obecne, tynkach na opaskach i gzymsach leżą:

- w kilku miejscach cienka pobiała (raczej nie jest to warstwa chronologiczna, ale podmalowanie),
- jasna szarość,
- jasna szarość,
- pobiała lub biel wapienna,
- ok. 3 warstwy różnych w odcieniu ugrów,
- zacierka z obecnej zaprawy,
- obecna zgniła zielen.

Za zgodność z oryginałem

arch. PIOTR OPALKA

Na elewacji bocznej północno-zachodniej natrafiono na miejsce gdzie wcześniejszy tynk nie został skuty, ale brak jest tam warstw starszych niż ww. ugry (fot. 23), więc prawdopodobnie tam tynki zostały już wymienione wcześniej i być może do momentu remontu w latach 2003-2004 jeszcze się dość dobrze trzymały. Na prostych boniach od strony podwórka stwierdzono resztki różu (fot. 27), który był zmywany w czasie remontu. Świadczą o tym zacieki na granitowej okładzinie części cokołowej. Zidentyfikowany kolor różowy jest wtórny.

W jedynej z wykonanych na partiach boniowanych sond pojawiła się stara, żółtawa zaprawa, a na niej odrobina ciemnej szarości, której szczątki były zbyt małe, nawet do ustalenia, czy nie jest to nawarstwienie brudu. Tej szarości nie stwierdzono na żadnej z pozostałych odkrywek w partiach boni.

Na fot. 9 po prawej stronie widoczna jest sporej wielkości odkrywka ukazująca oprócz opaski również przestrzeń między gzymsem a opaską. Tam również stwierdzono szarość, która sprawia wrażenie nieco ciemniejszej. Na podstawie tej jedynej odkrywki (należącej do patii ściany) nie można jednak stwierdzić, że wszystkie partie boniowane były malowane w kolorze szarym. Nie wyklucza się też, iż elewacja mogła być jednolita kolorystycznie.

Na boniach nie stwierdzono oryginalnych warstw tynków. Dysponując zgromadzoną wiedzą nie jest zatem możliwe określenie pierwotnej kolorystyki partii płaskich. Należy jednak uznać szarość odnalezioną na detalach architektonicznych tj opaskach okiennych i gzymsach za oryginalną.

Wykonane badania odkrywkowe potwierdziły fakt skucia większości tynków oprócz detalu architektonicznego. Nie jest zatem możliwe określenie pierwotnej kolorystyki obiektu. Sugeruje się zatem dostosowanie kolorystyki partii płaskich – boniowanych do odnalezionej na opaskach i gzymsach jasnej szarości (wg wzornika KEIM EXCLUSIV nr 9529).

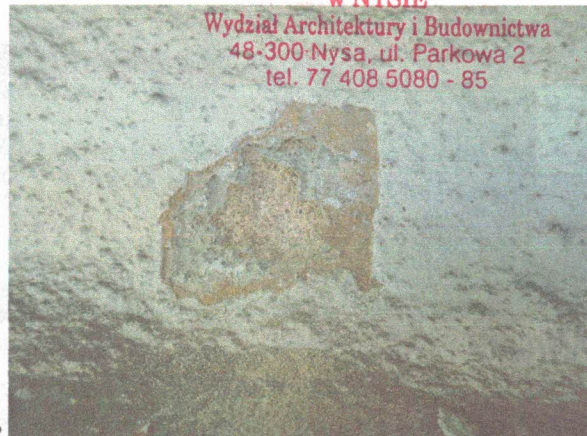
Za zgodność z oryginałem

arch. PIOTR OPALKA

fot. 1

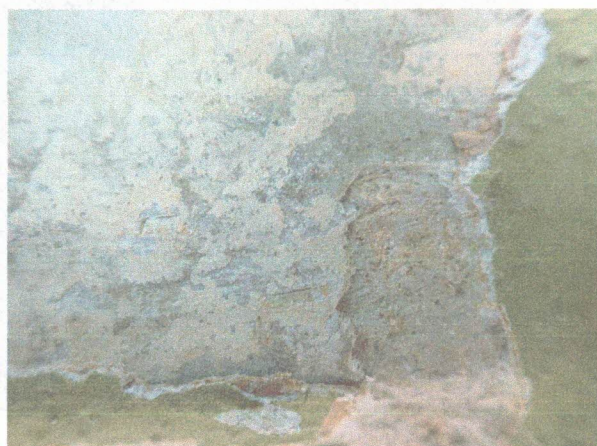
fot. 2

fot. 3

fot. 4

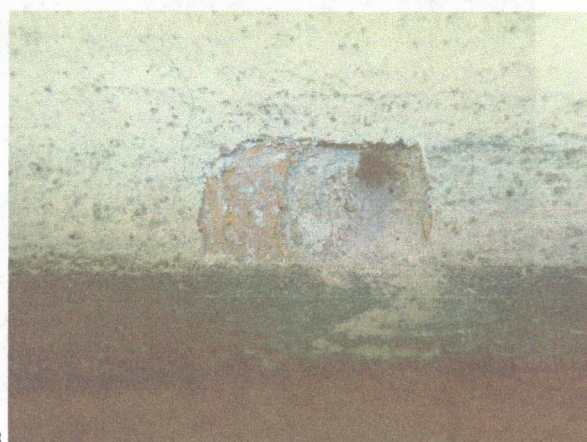
fot. 5

fot. 6

fot. 7

fot. 8

STAROSTWO POWIATOWE

w NYSIE

Wydział Architektury i Budownictwa

42-300 Nysa, ul. Parkowa 2

tel. 77 408 5080 - 85

fot. 9

fot. 10

fot. 11

fot. 12

fot. 13

Za zgodność z oryginałem

arch. PIOTR OPALKA

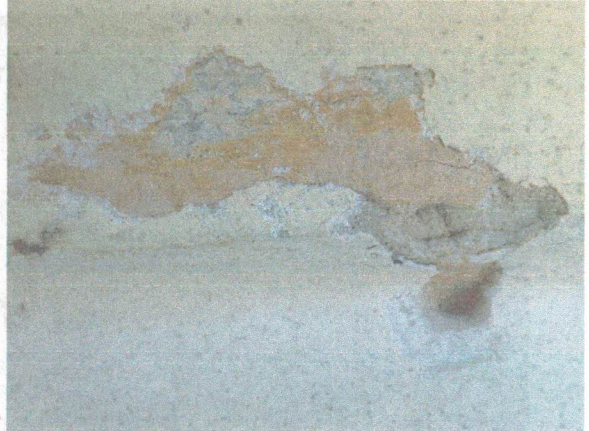
fot. 14

fot. 15

fot. 16

fot. 17

fot. 18

fot. 19

fot. 20

fot. 21

Za zgodność z oryginałem

arch. PIOTR OPAŁKA

STAROSTWO POWIATOWE

w NYSIE

Wydział Architektury i Budownictwa

48-300 Nysa, ul. Parkowa 2

tel. 77 406 5050 - 85

fot. 22

fot. 23

fot. 24

fot. 25

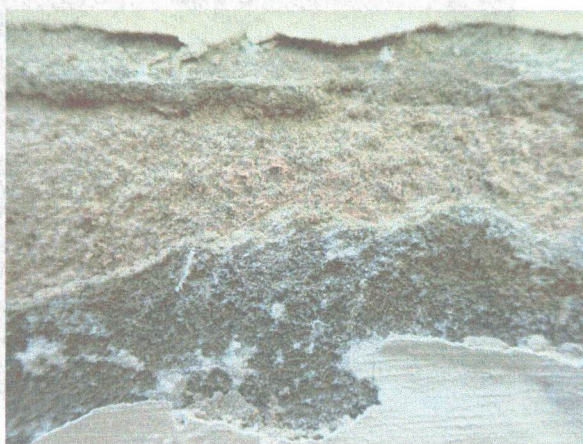
fot. 26

fot. 27

fot. 28

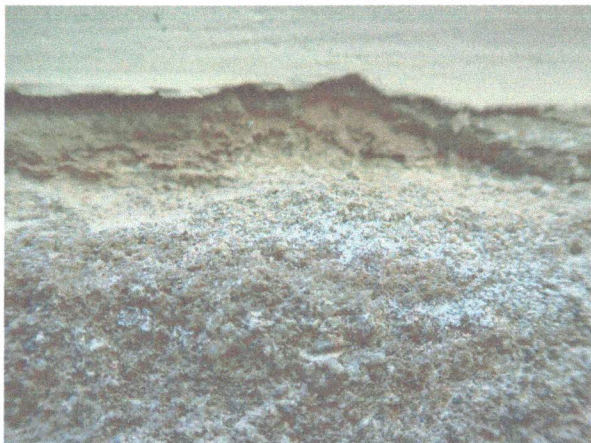

fot. 29

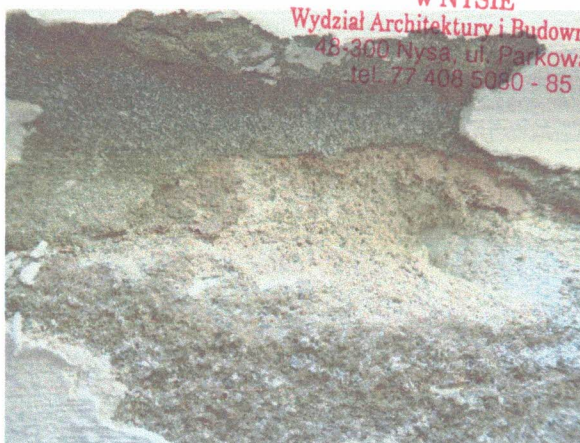
Za zgodność z oryginałem

arch. PIOTR OPALKA

fot. 30

fot. 31

STAROSTWO POWIATOWE
w NYSIE
Wydział Architektury i Budownictwa
48-300 Nysa, ul. Parkowa 2
tel. 77 408 5080 - 85

Za zgodność z oryginałem
arch. PIOTR OPAŁKA